

o. Jerzy Szyran OFMConv

NIEPOKALANA I JEJ RYCERZ

DZIEWIĘĆ FRAGMENTÓW Z ŻYCIA

WYDAWNICTWO
OJCÓW FRANCISZKANÓW
NIEPOKALANÓW 2021

Na okładce:
św. Maksymilian M. Kolbe (Archiwum Niepokalanów)
figura Matki Bożej Niepokalanej z Kaplicy Wieczystej
Adoracji w Niepokalanowie

Skład: br. Adam M. Ślusarczyk

Korekta: Joanna Wójcik

Można drukować:
o. Mirosław Bartos, wikariusz prowincji
Warszawa, 25 sierpnia 2021 r. L. dz. 309/21

© *Copyright by Wydawnictwo Ojców Franciszkanów
Niepokalanów 2021*

ISBN 978-83-7766-225-0

Wydawnictwo Ojców Franciszkanów Niepokalanów
Paprotnia, ul. Ojca Maksymiliana Kolbego 5, 96-515 Teresin
tel. 46 864 22 08
e-mail: wydawnictwo@niepokalanow.pl
www.wydawnictwo.niepokalanow.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów.	9
Wstęp.	11

ROZDZIAŁ I

FIAT.	13
1.1. <i>Fiat</i> Maryi.	13
1.2. <i>Fiat</i> Rajmunda.	15
1.2.1. Szkoła.	16
1.2.2. Małe Seminarium.	17
1.2.3. Nowicjat.	19
1.2.4. Studia.	19
1.3. Biała i czerwona.	20
1.3.1. Wierność.	20
1.3.2. Męczeństwo.	23

ROZDZIAŁ II

NIEPOKALANA – NASZ IDEAŁ.	27
2.1. Niepokalana w biblijnej wizji.	27
2.1.1. Niepokalana – pełna łaski.	28
2.1.2. Niepokalana – piękna jak słońce.	30
2.1.2.1. Atrybuty Niewiasty.	30
2.1.2.2. Droga Słońca.	31
2.1.2.2.1. Zapowiedź Słońca.	32
2.1.2.2.2. Wschód Słońca.	32
2.1.2.2.3. Blask Słońca.	33

2.2. Ideał	33
2.2.1. Niepokalana jako ideał	34
2.2.2. Wszystko jest łaską	35
2.2.3. Zamek doskonałości	36
ROZDZIAŁ III	
ZAWIERZENIE	41
3.1. Czują obserwacja	42
3.1.1. Godzina zawierzenia	43
3.1.2. Posłuszeństwo działa cuda	45
3.2. Zawierzenie (poświęcenie się)	
św. Maksymiliana	46
3.2.1. <i>Actiones</i> : myśli, słowa, uczynki	46
3.2.2. <i>Passiones</i> : przyjemne, przykre, obojętne	48
3.2.3. Intencje	50
3.2.4. Życie, śmierć i wieczność	51
ROZDZIAŁ IV	
NIEPOKALANÓW – JAK W NAZARECIE	53
4.1. Życie Świętej Rodziny w Nazarecie	53
4.1.1. Życie proste i ubogie	54
4.1.2. Posłuszeństwo	55
4.1.3. Ludzie pracy	57
4.2. Życie Niepokalanowa	58
4.2.1. Posłuszeństwo	60
4.2.2. Ubóstwo	62
4.2.3. Praca	64

ROZDZIAŁ V

BRATERSTWO – NOWA RODZINA.	69
5.1. Jezus i Maryja.	69
5.2. Bracia – nowa rodzina o. Maksymiliana.	71
5.2.1. Duchowa rodzina.	73
5.2.2. Więź duchowa.	75
5.2.3. Jak to w rodzinie.	76

ROZDZIAŁ VI

NIEŚĆ JEZUSA.	79
6.1. Maryja niesie Jezusa.	79
6.1.1. Pierwsza odsłona – krewni.	80
6.1.1.1. Radość.	80
6.1.1.2. Jezus jest wszystkim.	80
6.1.2. Druga odsłona – ubodzy Izraela.	81
6.1.2.1. Ludzie dobrej woli.	81
6.1.2.2. Jezus – dar pokoju.	82
6.1.3. Trzecia odsłona – wielcy Izraela.	82
6.1.3.1. Zobaczyć Jezusa.	83
6.1.3.2. Światło.	84
6.1.3.3. Oświecenie.	84
6.1.4. Czwarta odsłona – świat pogański.	85
6.2. Zdobyć świat dla Chrystusa i Niepokalanej.	87
6.2.1. Pierwszy impuls.	88
6.2.2. Błękitna armia.	90
6.2.3. Moc apostołstwa prasy.	94

- 6.2.4. Niepokalanów –
 środek do niesienia Jezusa. 102
- 6.2.5. Nowy wymiar niesienia Jezusa. . 105

ROZDZIAŁ VII

- TYLKO MIŁOŚĆ JEST TWÓRCZA. 111**
- 7.1. Miłość. 112
- 7.2. Miłość Maryi. 114
- 7.2.1. Troska. 114
- 7.2.2. Ochrona. 116
- 7.2.3. Niepokój. 118
- 7.3. Cicho z miłością. 119

ROZDZIAŁ VIII

- TWOJA MATKA. 123**
- 8.1. Matka i uczeń. 123
- 8.2. Matka wasza. 127

ROZDZIAŁ IX

ŚWIĘTOŚĆ – ODTĄD BŁOGOSŁAWIĆ MNIE

- BĘDĄ WSZYSTKIE POKOLENIA. 131**
- 9.1. Błogosławić mnie będą. 132
- 9.2. Dojrzewanie świętości. 133
- 9.2.1. *Intra totus*. 134
- 9.2.2. *Remane solus*. 136
- 9.2.3. *Exii alius*. 137
- Zakończenie. 139
- Bibliografia. 141

WSTĘP

Z pewnością większość osób, choć pobieżnie, zna życie Najświętszej Maryi Panny na podstawie zapisów Ewangelii św. Łukasza czy apokryfów, i życie św. Maksymiliana Kolbego na podstawie wielu życiorysów, które od lat promują tę wielką postać polskiego panteonu świętych. Natomiast niewielu autorów stawiało sobie pytanie: na ile te dwa życiorysy – Dziewicy Maryi i Jej wiernego rycerza są ze sobą zbieżne, przynajmniej w niektórych fragmentach. Wydaje się zatem zasadnym spojrzeć na o. Kolbego – czciciela Niepokalanej i Jej naśladowcę – w jaki sposób w jego życiu dokonała się recepcja i odwzorowanie w sobie Jej niepokalanego życia. Z tego właśnie pytania zrodziła się idea pogłębionej refleksji nad życiem tych dwojga i zawarcie tych przemyśleń w książce *Niepokalana i Jej rycerz. Dziewięć fragmentów życia*.

Niniejsza książka zestawia ze sobą dziewięć, zdaniem autora, najbardziej newralgicznych

momentów wyjętych z życia Niepokalanej i św. Maksymiliana, by poprowadzić Czytelnika przez życie po śladach, które w historii świata i zbawienia zostawiła ta Para.

Niniejsza pozycja, ze względu na swój dziewięcirozdziałowy układ, może posłużyć jako nowenna, zarówno przed uroczystością Niepokalanego Poczęcia NMP (8 grudnia), jak i przed świętem św. Maksymiliana Kolbego (14 sierpnia), by pomóc człowiekowi po śladach Niepokalanej i Jej rycerza dojść do Króla – Pana wieków – Jezusa Chrystusa.

Autor, podejmując swoją refleksję, próbuje jednocześnie pogodzić ze sobą dwa nurty teologii i związanej z nimi terminologii. W pismach o. Kolbego nie znajdziemy bowiem pojęcia „zawierzenie”, gdy tymczasem w nauczaniu Jana Pawła II i we współczesnej pobożności maryjnej stało się ono synonimem kolbiańskiego terminu „oddanie” czy „poświęcenie”. Myślę, że nie przyniesie ujmy Świętemu z Niepokalanowa, gdy będziemy używać terminu „zawierzenie”, mając jednak zawsze w świadomości, że oznacza ono to samo, czym dla o. Kolbego było poświęcenie się Niepokalanej.

ROZDZIAŁ II

NIEPOKALANA – NASZ IDEAŁ

Niepokalana – ideał nieskalanośi, sama biel czystości, niczym nie zbrudzona od pierwszych chwil swego poczęcia. Zachowana w przedziwny sposób dla Tego, którego miała powić. Ona, Arcydzieło wolne od wszelkiej zmyzy grzechu pierworodnego, dla o. Maksymiliana stała się wzorem i celem.

2.1. NIEPOKALANA W BIBLIJNEJ WIZJI

Pierwsze i ostatnie słowa Pisma Świętego mówiące o Maryi – Niewieście z Nazaretu, wydają się w sposób szczególny dotyczyć tej niebywałej tajemnicy. Już na samym początku biblijnej opowieści o Maryi ukazuje się Ona oczom człowieka jako niewiasta pełna łaski i Bożej obecności. W ostatnich zaś słowach zapisanych w apokaliptycznej wizji Jana jako Niewiasta obleczona w słońce. Obie rzeczywistości przemawiają do człowieka, ukazując w Niewieście ideał – Niepokalana.

2.1.1. NIEPOKALANA – PEŁNA ŁASKI

Wchodzący do Miriam z Nazaretu w dniu zwiastowania anioł pozdrawia Ją słowami *Χαίρε* (*chaire*) – raduj się, Maryjo (w polskiej wersji „Bądź pozdrowiona”; w formule modlitewnej „Zdrowaś”, Łk 1,28), ponieważ na Twoich oczach i w Twoim łonie spełniają się wszystkie obietnice Starego Testamentu. Bóg, który mówił przez proroków (por. Hbr 1,1), przemówił przez Syna. Długo oczekiwany Mesjasz nadchodzi, a zatem „raduj się”, bo Bóg przyszedł, by zbawić świat. Czyż może być większy powód do radości?

Następnie anioł zwraca się do Maryi tajemniczymi słowami: *κεχαριτωμένη* (*kecharitome*) – wypełniona łaską (*charis*) w stopniu najwyższym. Pełnia łaski Miriam z Nazaretu stała się dla Ojców Kościoła przyczynkiem do antytezy: Ewa – Maryja. Pierwsza niewiasta została obdarzona niebywałą łaską Bożej obecności, pełnią wolności i nieskazitelnością pierwotnej ludzkiej natury. Zapisana w pierwszej ludzkiej parze pełnia Bożego obrazu i podobieństwa (por. Rdz 1,27) plasowała ich w rzędzie osób bezgrzesznych (niepokalaność). Jednak w przeciwieństwie do Maryi pierwsza kobieta – Ewa –

nie wykorzystała tego daru. Za podszeptem Szatana okazała Bogu nieposłuszeństwo, gdy tymczasem Maryja odpowiedziała na Boże wezwanie posłuszeństwem i pełnią wiary. Stąd do formuł Kościoła weszło stwierdzenie, że Maryja naprawiła przez wiarę i posłuszeństwo to, co Ewa zniszczyła przez grzeszne nieposłuszeństwo (por. KK 56). Bóg po grzechu pierwszych rodziców składa mglistą w naszym rozumieniu obietnicę, iż niewiasta i jej potomstwo zwycięży węża. Zapowiedź ta, zwana Protoewanegelią, jest pierwszą zapowiedzią zwycięstwa, które dokona się przez Niewiastę – Maryję i Jej Potomstwo – Syna, Jezusa Chrystusa (por. Rdz 3,15).

Pan jest z Tobą – słyszy Miriam od anioła: *o Κύριος μετά Σου (ho Kyrios meta Sou)*. Pan, który był z Maryją od Jej niepokalanego poczęcia, teraz będzie w Niej. Wielkie wydarzenie miłości Boga do człowieka zdarzyło się w historii świata dzięki otwartości Miriam na Boże działanie. Maryja w obecności Pana w swoim życiu znajduje przestrzeń wylewającą się poza Nią i rozlewającą się szerokim strumieniem na ludzkość, której daje Zbawiciela.

2.1.2. NIEPOKALANA – PIĘKNA JAK SŁOŃCE

Boże objawienie zawarte w Księdze Apokalipsy św. Jana ukazuje Niewiaстę obleczoną w słońce (por. Ap 12,1). Rozumienie tego krótkiego fragmentu może iść w dwóch różnych kierunkach: Niewiasta to Maryja i Niewiasta to Kościół. Obie interpretacje są jak najbardziej zasadne. My jednak w naszych rozważaniach oprzemy się na interpretacji maryjnej, by ukazać ów ideał, który Maksymilian Kolbe obrał sobie jako wzór swego życia i postępowania.

2.1.2.1. ATRYBUTY NIEWIASTY

W opisie wizji Jana na pierwszy plan wysuwają się dwa elementy: księżyc i dwanaście gwiazd. Księżyc nie świeci własnym światłem, lecz odbija światło słoneczne. Maryja także nie jest Światłością, lecz Jej światło jest czymś więcej niż tylko odbiciem światła Słońca. Słońce jest w Niej i Jego blask wydobywa się z transparentnej przestrzeni Jej duszy. Na szczególną uwagę zasługuje tutaj Jej przejrzystość: nie ma w Niej żadnego cienia, żadnej ciemnej strony, która przysłaniałaby czy absorbowała światło. Ona jest czystą przejrzystością. Patrząc na Nią, to patrzeć prosto w Słońce.

Wieniec z gwiazd oznaczony ową szczególną liczbą dwanaście także stanowi pewien ważny element całej kompozycji. Maryja staje na przełomie dwóch wielkich etapów historii zbawienia. Jej życie kończy czas Starego Przymierza i rozpoczyna okres przymierza we Krwi Jezusa Chrystusa. Liczba dwanaście w tym kontekście wydaje się oznaczać przejście pomiędzy Izraelem, który wyrósł na dwunastu synach patriarchy Jakuba, a nowym Ludem, na czele którego w pierwotnych Kościoła stało dwunastu Apostołów. Maryja zatem jest Matką tej rzeczywistości, jej ukończeniem. Ona, pierwsza wierząca, pierwsza chrześcijanka, a jednocześnie reprezentantka ludu starego Prawa, daje mu obiecanego Mesjasza, z którego przebitego boku rodzi się Kościół – nowy lud. Maryja w tym kontekście jawi się jako Ta, która wieńczy starą erę i rozpoczyna nowe czasy – czasy Słońca.

2.1.2.2. DROGA SŁOŃCA

W dniu obrzezania narodzonego Jana, gdy został rozwiązany niemy dotąd język Zachariasza, wypowiada on słowa mówiące, że dzięki li-
tości Boga nawiedzi nas z wysoka „Wschodzące

Słońce”, by oświecić tych, co mieszkają w cieniu śmierci (por. Łk 1,78n). Jan jest zwiastunem przychodzącego Słońca. Spróbujmy w kilku krokach prześledzić drogę Słońca i rolę Niewiasty na tej drodze.

2.1.2.2.1. ZAPOWIEDŹ SŁOŃCA

Po upadku pierwszych ludzi, Bóg nie pozostawia ich na pastwę grzechu, lecz zapowiada, zwracając się do węża: „Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie a niewiastę, pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej, ono zmiążdży ci głowę, a ty zmiążdżysz mu piętę” (Rdz 3,15). Mglista zapowiedź, w której centralnymi postaciami są tajemnicza niewiasta i jej potomstwo. Dla węża jednak ta zapowiedź oznacza koniec. Potomstwo niewiasty unicestwi węża, miażdżąc mu głowę.

2.1.2.2.2. WSCHÓD SŁOŃCA

Minęły wieki. Wiele zapowiedzi proroków zwiastowało przyjście Mesjasza. Jego narodziny konkluduje św. Paweł słowami: „Gdy nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego zrodzonego z niewiasty” (Ga 4,4). Zapowiedź z Rdz 3,15 zaświtała. Maryja, jak jutrzienka, poprzedziła

Wschodzące Słońce – światło na oświecenie pogan (por. Łk 2,32).

2.1.2.2.3. BŁASK SŁOŃCA

Dochodzimy do kresu ziemskiej drogi Niewiasty. Teraz za pośrednictwem Jana jawi się Ona przed naszymi oczyma jako „Niewiasta obleczone w słońce” (Ap 12,1). Ukoronowaniem Maryi jest Chrystus-Słońce. Jego blask przenika Maryję, bije z Jej wnętrza, rozlewa się wokół na wszystkich, którzy zechcą zbliżyć się do Matki Wschodzącego Słońca. Jezus wywyższył Maryję i uczynił Ją blaskiem swojej światłości. Zbliżając się do Jej blasku, wchodzimy bezpośrednio w światło Słońca.

Maryja w niebie nie przestaje być Matką Jezusa Chrystusa i nie zapomina o tych, których z miłością przyjęła w testamencie krzyża. Swoim dzieciom wciąż jednak wskazuje drogę ku niegasnącemu Słońcu, którego blask staje się drogą przez Maryję i z Maryją – drogą Słońca.

2.2. IDEAL

Ideal – wzór, cel, ku któremu człowiek chce zmierzać. Dla ideału pięknej sylwetki człowiek

podjmuje niewiarygodne wysiłki w salonach *fitness*, siłowniach czy stosując różne diety. Ideał jest jakąś matrycą, do której człowiek przykłada siebie, by porównać się i rozpocząć drogę do jego osiągnięcia. Niemniej dla wielu osób słowo „ideał” wiąże się z pewną nieosiągalnością – pułapem, który staje się celem, do którego się zmierza, lecz niewielu go osiąga.

2.2.1. NIEPOKALANA JAKO IDEAŁ

Arcydzieło Boga – Niepokalana. Ją właśnie Święty z Pabianic obrał za swoją Panią, swój ideał, gdy w wieczór 16 października 1917 r. wraz ze swoimi współbraćmi wypowiadał słowa *Aktu poświęcenia się Niepokalanej*. W Niej widział ideał doskonałego zjednoczenia z Duchem Świętym – posunięty aż do jakby (*quasi*) wcielenia, gdzie w zjednoczeniu Maryja i Duch Święty tworzą dwie natury i dwie osoby (por. PMK II, 1175; Konf. 180). To doskonałe zjednoczenie w chceniu i działaniu stało się dla Maksymiliana inspiracją, by podporządkowując swoje życie Niepokalanej – Pani swego serca, wejść na drogę Ducha Świętego, w którym wraz z Maryją jednoczy się z Jezusem Chrystusem.

2.2.2. WSZYSTKO JEST ŁASKĄ

W przeciwieństwie do ideałów tego świata, zdobywanie ideałów życia duchowego bazuje przede wszystkim na łasce. Dla o. Kolbego idea podążania za Niepokalaną jako ideałem ściśle wiąże się z przekonaniem, że Niepokalana jest Pośredniczką wszystkich łask (por. Konf. 175). Jak sam wspomina: „Przy zatwierdzeniu dyplomika były nawet trudności. Wahano się co do zdania: «Przez Twoje bowiem ręce wszelkie łaski z Najświętszego Serca Jezusowego na nas spływają». Aż musieliśmy przedstawić dokumenty – zdania Ojców Kościoła („taka jest Jego [Boga] wola. Chciał, byśmy wszystko mieli przez Maryję”. Bernard z Clairvoux [1090-1153]) – i wtedy dopiero sprawa przeszła” (Konf. 175). Tę ideę za Bernardem w swoim nauczaniu podjęło kilku papieży: Pius IX (pontyfikat: 1846-1878), Leon XIII (pontyfikat: 1878-1903), Benedykt XV (pontyfikat: 1914-1922) czy Pius XI (pontyfikat: 1922-1939). W ówczesnym czasie do rozpowszechnienia tej idei pośrednictwa Matki Pana przyczynił się kard. J. Mercier (1863-1937).

Tak więc dla Maksymiliana dążenie do doskonałości, którym był ideał Niepokalanej, opierało

się na przekonaniu, że Ta, która tak ściśle złączona jest z Trójcą Świętą, ma również nieskończone możliwości udzielania łaski, bez której działania człowiek nic nie może osiągnąć o własnych siłach.

2.2.3. ZAMEK DOSKONAŁOŚCI

Przestrzenie działania Ducha Świętego nie mają żadnych ograniczeń. Sam fakt wcielenia w mocy działania Ducha jest tego wymownym dowodem („Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię [...]. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego” [Łk 1,35.37]). Podążanie więc z Niepokalaną zjednoczoną z Duchem Świętym otwiera przed człowiekiem nieskończone przestrzenie wewnętrznego zamku doskonałości. Udoskonalanie bowiem stworzenia nie ma miary. Wpatrując się w ideał Niepokalanej, człowiek raz po raz odkrywa ów ideał jako inspirację Ducha Świętego dla podejmowania wysiłku zbliżania się do ideału. Niezwykle istotną kwestią w owym pielgrzymowaniu ku doskonałości jest łaska Ducha Świętego, w mocy którego człowiek może zostać uzdolniony do podniesienia własnego ducha w kierunku zbliżenia się do ideału Matki Pana.

Dążenie do ideału stawia przed człowiekiem pewne wymagania. Są to:

- całkowita ufność – w swojej codziennej modlitwie człowiek staje w całkowitym zaufaniu wobec mocy działającego Ducha Świętego, zdając się całkowicie na Jego działanie; oznacza to, że sam nie podejmuje żadnych roszczeń modlitewnych, lecz w postawie adoracyjnego oczekiwania trwa na wzór Maryi;
- oczyszczenie – wpatrując się w ideał Maryi, człowiek odczuwa własny brud i niegodność; poddając się zaś pod inspirujące tchnienie Ducha Świętego, zaczyna widzieć swoje braki i w Jego mocy podejmuje wysiłek przemiany;
- posłuszeństwo wiary – dla Maksymiliana posłuszeństwo Maryi było niedościgłym wzorem, który kładł swoim braciom w serca; sam postawił sobie tę ideę w *Regulaminie życia* („*Regula tua oboedientia* [Regułą twoją posłuszeństwo]: Wola Boża przez Niepokalaną. Narzędzie” [PMK II, 850,5]) i widział jego realizację w podwójnym kluczu: nadprzyrodzonego posłuszeństwa

według ślubu rad ewangelicznych oraz posłuszeństwa stałemu spowiednikowi; demon bowiem na różne sposoby próbuje zamieszać w duchowym życiu człowieka, szczególnie poprzez sianie wątpliwości i zwątpienia: „to nie ma sensu”, „nie dasz rady”, „ten spowiednik nic ci nie daje”, „idziesz drogą przesady” itp. Ślepe posłuszeństwo otwiera człowieka na działanie Ducha Świętego i prowadzi do błogosławionych owoców.

Te trzy podstawowe zasady w dążeniu do doskonałości na wzór Niepokalanej wprowadzają człowieka w uświęcające działanie Ducha Świętego. Jak bowiem Ona pod działaniem Ducha stała się samą doskonałością, tak człowiek, podążając Jej śladem, poddaje się w mocy działającego Ducha.

Niepokalana – ideał chrześcijaństwa. Zapatrzony w ten wzór o. Kolbe niejako odczytał Ją dla swego życia. Tajemnica Jej piękna kryje się w tym, że była Ona czystą kartą, po której pisał Duch Święty. W ten sposób Jej życie napisane

niejako na nowo, stało się wzorem wszelkiego życia. Pozbyć się pragnienia życia własnego, by otworzyć się na życie w Duchu Świętym – oto przesłanie, które płynie z ideału Niepokalanej.